

דף לימוד לאורו ולזכרו של הרב חיים דרוקמן זצ"ל

מו"ר הרב חיים דרוקמן זצ"ל, רב, מחנך ומנהיג.
 נפטר ב'זאת חנוכה', ב' בטבת תשפ"ג.

החל את דרכו בבני עקיבא כחניך, המשיך להוביל את התנועה בדרך תורה ועבודה כמדריך וכקומונר, והיה חבר במליאת ההנהלה הארצית עד פטירתו.

עמד בראש ישיבת אור עציון, היה יושב ראש מרכז ישיבות ואולפנות בני עקיבא ונשיא איגוד ישיבות ההסדר. מהרבנים הבולטים בציונות הדתית ונחשב לזקן רבניה.

הרב פעל בכל תחנות חייו בתודעת שליחות עמוקה והקדיש את חייו להגדלת תורת ארץ ישראל ולהאדרתה, לעשייה למען הכלל ולחינוך מתוך אהבה ואמונה.

א וידבר ה', אל-משה לאמר. ב דבר אל-כל-עדת בני-ישראל, ואמרת אליהם--קדשים תהיו: כי קדוש, אני ה' אלקיכם. ג איש אמו ואביו תיראו, ואת-שבתתי תשמרו: אני, ה' אלהיכם... ט ובקצרכם את-קציר ארצכם, לא תכלה פאת שדך לקצר; ולקט קצירך, לא תלקט. י וכרמך לא תעולל, ופרט כרמך לא תלקט: לעני ולגר תעזב אתם, אני ה' אלקיכם. יא לא, תגנבו; ולא-תכחשו ולא-תשקרו, איש בעמיתו. יב ולא-תשבעו בשמי, לשקר: וחללת את-שם אלקיך, אני ה'. יג לא-תעשק את-רעך, ולא תגזל; לא-תלין פעלת שכיר, אתך--עד-בקר. יד לא-תקלל חרש--ולפני עור, לא תתן מכשול; ויראת מאלהיך, אני ה'. טו לא-תעשו עול, במשפט--לא-תשא פני-דל, ולא תהדר פני גדול: בצדק, תשפט עמיתך. טז לא-תלך רכיל בעמך, לא תעמד על-דם רעך; אני, ה'. יז לא-תשנא את-אחייך, בלבבך; הוכח תוכיח את-עמיתך, ולא-תשא עליו חטא. יח לא-תקם ולא-תטר את-בני עמך, ואהבת לרעך כמוך: אני, ה' (ויקרא, י"ט)

- *למה דווקא אחרי חזיון "קדושים תהיו" אבות מצוות ויחייאיות ופשוטות?*
- *מה המשמעות של החשבה: "קדושים תהיו"?*
- *אלו מצוות הפסוקים קשורות ליחסים בין אדם לאחיו?*
- *איך אפשר לקיים "לפני עור לא תתן מכשול" כלפי כל אדם?*
- *למה לפעמים הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" מופיע בסוף הפסוקים האלה?*

מצות אהבת ישראל, ספר החינוך, רמ"ג

לאהב כל אחד מישראל אהבת נפש, כלומר שנחמל על ישראל ועל ממונו כמו שאדם חומל על עצמו וממונו, שנאמר (ויקרא יט יח) ואהבת לרעך כמוך. ואמרו זכרונם לברכה (שבת לא א) דעלך סני לחברך לא תעבד. ואמרו בספרא (קדושים ד יב) אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה, כלומר, שהרבה מצוות שבתורה תלויות בכך, שהאהבה חברה כנפשו לא יגב ממונו ולא ינאף את אשתו, ולא יונהו בממון ולא בדברים, ולא יסיג גבולו, ולא יזיק לו בשום צד, וכן כמה מצוות אחרות תלויות בזה. ידוע [גלוי] הדבר לכל בן דעת.

שרש המצוה ידוע, כי כמו שיעשה הוא בחברו, כן יעשה חברו בו, ובזה יהיה שלום בין הבריות.

ודיני מצוה זו, כלולים הם בתוך המצוה, שכלל הכל הוא שיתנהג האדם עם חברו כמו שיתנהג עם עצמו לשמר ממונו ולהרחיק ממנו כל נזק. ואם יספר עליו דברים יספרם לשבח ויחוס על כבודו ולא יתכבד בקולונו, וכמו שאמרו זכרונם לברכה (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) המתכבד בקולונו חברו אין לו חלק לעולם הבא, והמתנהג עם חברו דרך אהבה ושלוש ורעות ומבקש תועלתם ושמח בטובם עליו הכתוב אומר (ישעיהו מט ג): ישראל אשר בך אתפאר. ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן. והעובר עליה ולא נזהר בממון חברו לשמרו, וכל שכן אם הזיק אותו בממון או צערו בשום דבר לדעת בטל עשה זה מלבד החיוב שבנו לפי הענין שהזיקו, כמו שמפרש במקומו.

- *ספר החינוך מזוין מספר מצוות הקשורות למצוות ואהבת לרעך כמוך, איזה מצוות?*
- *נסח המצוה עומד מצוות הקשורות למצוה זו.*
- *איך מקיימים את המצווה? איזה בטיחות נותן ספר החינוך?*
- *חולן עומד בטיחות מלך.*
- *למה ספר החינוך מביא שם ביטוי?*
- *לא אדם הוא חלק מהמצווה?*
- *איך נראית אהבת חברים ביטוי?*
- *הרשומות, הקדושה, היות הסכר?*
- *למה לפעמים המצווה הזו נחשבת "הכל מקום וכל זמן"?*

דף לימוד לאורו ולזכרו של הרב חיים דרוקמן זצ"ל

תלמידים מספרים:

פעם שאלו את הרב מרדכי אליהו זצוק"ל: "איך אפשר לאהוב את כל עם ישראל?"
הרב ענה: "זה באמת קשה ולא פשוט, אבל אני מצאתי פתרון:
אני אוהב את הרב דרוקמן והוא אוהב את כל ישראל!"
והאמת שלסיפור הזה יש המשך...
בפורים של השנה שעברה, ניגשנו תלמידים לרב זצ"ל ושאלנו אותו:
"איך אפשר להגיע לאהבת ישראל כזו גדולה?
עם כל הפערים והשוני בין האנשים, איך אפשר לאהוב את כולם באמת?"
הרב ענה לנו בתמימות האמתית האופיינית לרב:
"אני לא מבין, הוא אח שלך! את אח שלך אתה אוהב?
הרי גם הוא לפעמים חולק עליך? אבל הוא אחיך!"
איך אפשר שלא לאהוב אותו?"
אהבת ישראל ללא פשרות וללא גבולות, "אחי אתם עצמי ובשרי אתם"
זו הייתה תפיסת עולמו של הרב.

- למה הרב אומר "זה באמת קשה ולא פשוט"? - מה הקושי באהבת כל עם ישראל?
- מה הביאנו המרכזי שלו הרב משה'ל כ"י להסביר אהבת ישראל?
- תן דוגמה למה שהוא קשה לאהוב משהו, ואיך אפשר לחזור אחרת.
- נסה לחשוב על דבר קטן שאתה יכול לעשות כדי לחזק אהבת ישראל סביבך

הלל אומר,

הוא מתלמידיו של אהרון,
אוהב שלום ורודף שלום,
אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.
(מסכת אבות, א', י"ב)

מורה לחינוך מיוחד מספרת:

אני כותבת בדמעות. את אחד מהשיעורים הגדולים ביותר בחיי כמורה לחינוך מיוחד למדתי מהרב דרוקמן. את הסיפור הזה לא שמעתי באוזניי, אך אנשים רבים היו, שמעו ודאגו לספר לי כבר יום אחרי החתונה. חתונתנו הייתה חתונה גדולה, כמעט 500 איש. אחד האורחים היה דוד של אבי שהגיע במיוחד מצרפת עם אשתו ובן הזקונים שלו דניאל. דניאל הוא בחור עם תסמונת דאון שמאוד רצה לפגוש את החתן ולשמח אותו. כאשר הגיעו לחתונה, דניאל ישר הלך לחפש את החתן, שבאותו זמן ישב עם הרב דרוקמן וחתם על הכתובה. כאשר הגיע דניאל לחדר, קלט אותו הרב דרוקמן ואמר: "רק לך חיכינו!" הרב לקח בעצמו כיסא, והושיב אותו בצדו השני, ליד החתן, כבקשתו. הרב דרוקמן, שהיה מורה דרך, שהיה מקרב לבבות בין כל הקשת הפוליטית. היה איש חינוך עצום, שממנו ניתן ללמוד בעוצמה גדולה על שילוב והכלה בחברה, על קבלת השונה, על יחסנו אליהם כשווה בין שווים. הרב דרוקמן שזכינו להיות מהזוגות האחרונים שהוא חיתן.

- האם אנחנו מביימים לראות את האדם המיוחד ולשים לה אליו?
- האם אנחנו מתייחסים לחנכי שטיי יולד ואובך כשווים? האם אנחנו אומרים להם שזו או הילה טובה כשאנחנו רואים אותם?
- איך אנחנו יכולים לתת להם להרגיש חלק?

הרב דרוקמן תמיד הזכיר:
"אנחנו עם אחד, גוף אחד.
כשיהודי אחד כואב - כולנו צריכים להרגיש את הכאב.
כשיהודי אחד שמח - כולנו משתתפים בשמחה!"

אהבת כל המעשים כולם היא קודמת לכל.
כל מעשי ה', כל הנבראים, ראויים ליחס של אהבה.
ומתוך אהבת כל המעשים, אחר כך אהבת כל האדם.
ומתוך אהבת האדם, אחריה אהבת ישראל,
ישראל זוכים ליתר אהבה מאשר כל האדם,
מפני שהיא כוללת הכל,
שעתידין ישראל לתקן את כל המעשים כולם.
(הרב קוק, אורות הקודש)

1. הרב קוק מלמד אותנו סולם של אהבה:
1. אהבת כל המעשים - להעריך כל דבר שה' ברא.
2. אהבת האדם - כל בני האדם ראויים לאהבה.
3. אהבת ישראל - אהבה מיוחדת לעם ישראל.

למה אהבת ישראל מיוחדת?
אנו עם סגולה, העם הנבחר מכל העמים, עם שהערכים שלו השפיעו על כל אומות העולם ולכן אנו מביאים בשורה לעולם. תפקידנו לתקן ולהיטיב את כל העולם כולו. אנחנו לא דואגים רק לעצמנו, אנחנו שליחים לתקן את הכל.

- האם אפעתך אהבה רחבה ויצרת עולם טוב יותר?
- איך אהבת האדם נובעת מאהבת כל מה שה' ברא?
- מה מיוחד באהבת ישראל?
- הרב קוק מדבר על "סולם אהבה", מאהבת הבריאה ועד אהבת ישראל. איך אפשר ליישם את זה בחיינו שלנו?

"כשמסתכלים באמת בצד הטוב של כל אחד ואחד, מתאהב האדם על הבריות בחיבה פנימית, ואיננו צריך להזדקק לשום אבק של חנופה. כי ההתענינות בצד הטוב שהוא פוגש תמיד, מכסה ממנו באמת את כל הצדדים הרעים..." (הרב קוק)